

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет

Кафедра адміністративного
права та судочинства

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: «Фінансове право»

на тему: «Податковий кодекс України та його роль у формуванні податкової
політики»

Студентка групи ПР- 33

Питулина Соломія

Керівник: к.ю.н., доц. Вербіцька М.В.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	6
1.1. Поняття, зміст і принципи податкової політики.....	6
1.2. Податкове законодавство як інструмент реалізації фінансової політики держави.....	8
1.3. Генезис і структура Податкового кодексу України.....	10
Висновки до розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. РОЛЬ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ У РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ.....	15
2.1. Особливості регулювання оподаткування в Україні через норми ПКУ.....	15
2.2. Вплив Податкового кодексу на формування бюджету та економічну стабільність.....	17
2.3. Оцінка ефективності податкових реформ у межах ПКУ.....	19
Висновки до розділу 2.....	22
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ.....	24
3.1. Колізії та прогалини у чинному Податковому кодексі.....	24
3.2. Євроінтеграційний вектор розвитку податкової системи України.....	26
Висновки до розділу 3.....	29
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ... ..	32

ВСТУП

Актуальність дослідження. Податкове регулювання посідає особливе місце у системі фінансової політики будь-якої держави, адже саме через механізми оподаткування забезпечується наповнення бюджету, підтримується макроекономічна стабільність, реалізуються соціальні програми та стимулюється розвиток ключових секторів економіки. В умовах трансформації національного законодавства, воєнного стану та активного курсу на європейську інтеграцію значення Податкового кодексу України суттєво зросло, оскільки він став не лише інструментом фіскального контролю, а й засобом реалізації стратегічних державних пріоритетів. Податковий кодекс України потребує системного осмислення з позиції його здатності відповідати новим викликам: забезпеченню фіскальної стійкості в умовах війни, реалізації інституційної реформи податкової служби, адаптації до вимог європейського права та діджиталізації. Станом на сьогодні очевидно є необхідність поглибленого аналізу змісту та структури ПКУ, виявлення його внутрішніх суперечностей та оцінки наслідків податкових реформ.

Науково-практичне значення теми полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані як основа для подальших наукових розвідок у сфері фінансового права, а також слугувати орієнтиром для практиків — зокрема, юристів, економістів, податкових консультантів, які працюють із податковим законодавством у реальних умовах. Водночас ці висновки можуть бути корисними для формування нової філософії податкового адміністрування в контексті післявоєнної відбудови України.

Метою дослідження є з'ясування ролі Податкового кодексу України у формуванні та реалізації податкової політики держави, виявлення його нормативно-структурних особливостей, аналіз існуючих проблем та оцінка напрямів його вдосконалення в контексті євроінтеграційного курсу та сучасних фінансових викликів.

Для реалізації цієї мети в курсовій роботі поставлено такі **завдання**:

- дослідити зміст, функції та принципи податкової політики в Україні;
- охарактеризувати структуру Податкового кодексу України та його правову природу;
- оцінити вплив норм ПКУ на бюджетну стабільність і фінансову дисципліну;
- проаналізувати ефективність реалізованих податкових реформ;
- виявити колізії, прогалини та системні проблеми кодексу;
- визначити перспективи модернізації ПКУ з урахуванням європейських стандартів і національних потреб.

Ступінь дослідження теми у науковій літературі є досить високим, що пояснюється постійною актуальністю проблеми податкового регулювання. Серед науковців, які зробили суттєвий внесок у вивчення податкової політики й законодавства України, слід відзначити Г. І. Барона, О. В. Майстренка, О. Е. Лубенченка, І. В. Тіщенка, О. Мініна, С. В. Терепу, Г. Полишина та ін. Їх праці стали методологічною основою цього дослідження. Проте значна частина літератури потребує переосмислення з огляду на нові правові реалії та геополітичну ситуацію.

Об’єктом дослідження є податкова політика України як елемент фінансової політики держави.

Предметом дослідження є нормативна структура, зміст і функціонування Податкового кодексу України як інструменту реалізації податкової політики.

Методи дослідження, застосовані у роботі, включають: формально-юридичний метод; системний; порівняльно-правовий; історико-правовий; аналітичний.

Структура курсової роботи. Курсова робота складається з вступу, трьох розділів, які об’єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (25 найменувань на 3 сторінки). Загальний обсяг роботи становить 32 сторінки, з яких основний текст - 29 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ

1.1. Поняття, зміст і принципи податкової політики

Спочатку, насамперед, необхідно розглянути сутність податкової політики як одного з ключових елементів фінансового механізму держави. Під цим поняттям у правовій і фінансово-економічній науці розуміють цілеспрямовану діяльність держави щодо встановлення, зміни та реалізації податків як головного джерела надходжень до бюджету. Згідно з визначенням К. Бачинської, «податкова політика — це складова економічної політики, спрямована на мобілізацію доходів у бюджет шляхом встановлення обґрунтованих податкових зобов'язань» [2, с. 35]. Це означає, що податкова політика поєднує як правові, так і управлінські інструменти, через які держава регулює перерозподіл валового внутрішнього продукту.

Зупинімося докладніше на її структурних компонентах. До складу податкової політики входять: «формування системи оподаткування, встановлення ставок податків, визначення порядку їх адміністрування, застосування податкових пільг і преференцій, а також розробка механізмів контролю й відповідальності за порушення податкового законодавства». За словами Г. І. Барона, «податкова політика повинна бути внутрішньо узгодженою, стабільною та прозорою, оскільки саме ці характеристики формують довіру платників до держави» [1, с. 6].

Урешті, податкова політика виконує не лише фіскальну функцію. Як слушно зауважує О. В. Майстренко, «роль податкової політики значно ширша: вона регулює розподіл ресурсів, стимулює інновації, впливає на зайнятість і ділову активність» [11, с. 47]. Отже, податки не є просто засобом поповнення бюджету — вони виступають важелем формування економічної динаміки, зменшення соціальної нерівності, реалізації стратегічних національних пріоритетів.

Далі необхідно зупинитися на тому, як саме податкова політика втілюється в нормативному полі України. Основним кодифікованим актом, який закріплює її засади, є Податковий кодекс України. Він є «законодавчим виразом податкової

політики, інструментом її реалізації на практиці» [3, с. 22]. Податковий кодекс містить норми, що визначають елементи податків, обов'язки платників, повноваження контролюючих органів, умови застосування санкцій, а також механізми оскарження. Саме через ПКУ відбувається реалізація концептуальних засад податкової політики, яка, за висловом І. Крюкової, «стає не лише фіскальною, а й регуляторною стратегією» [8].

Окремо варто виділити принципи податкової політики, які, згідно з Податковим кодексом України, включають: загальність, рівність, невтручання у приватне життя, стабільність, економічну обґрунтованість, фіскальну ефективність, обов'язковість, справедливість, публічність, цільове спрямування. У тексті статті 4 Податкового кодексу України прямо вказано: «податкова система України ґрунтується на засадах справедливості, неупередженості та недискримінації» [15]. Зіставлення з європейськими підходами свідчить про загальну тенденцію до гуманізації оподаткування, зменшення фіскального тиску та підвищення прозорості податкового адміністрування.

Разом з тим, практичне впровадження зазначених принципів не завжди є послідовним. За повідомленням Д. М. Герасимчука, «в Україні нерідко спостерігається формалізм у дотриманні принципу стабільності, що викликає правову непередбачуваність у підприємницькому середовищі» [4]. У цьому контексті зростає значення юридичної чіткості та інституційної відповідальності органів податкового контролю.

Отже, підсумовуючи, зазначимо: податкова політика — це не лише система конкретних рішень щодо податків, а складний багатоаспектний процес, у якому переплітаються економіка, право, управління, соціальні пріоритети й політична воля. Її зміст розкривається через функціонування податкового законодавства, зокрема Податкового кодексу України, що виступає як нормативне відображення державної податкової стратегії. Отримані результати свідчать про те, що ефективність податкової політики безпосередньо залежить від ступеня її правової

конкретизації, стабільності правозастосування та здатності адаптуватися до нових викликів економіки.

1.2. Податкове законодавство як інструмент реалізації фінансової політики держави

У структурі державної фінансової політики податкове законодавство посідає надзвичайно важливе місце, оскільки саме воно визначає рамки для формування, акумуляції та перерозподілу фінансових ресурсів. Законодавче закріплення механізмів оподаткування виконує не лише фіскальну функцію, а й служить засобом реалізації пріоритетних напрямів державного управління — таких як стимулювання підприємницької активності, підтримка стратегічних галузей економіки, забезпечення соціальних виплат і фінансування обороноздатності. «Саме через податкову нормотворчість держава здатна не тільки мобілізувати кошти, але й керувати структурою економічної системи, регулювати внутрішній ринок, зменшувати диспропорції у розподілі доходів, а також реагувати на кризові явища» [20].

Як наголошують дослідники, правове регулювання податкових процесів є базовою основою фінансового управління. Так, О. В. Майстренко вказує, що адаптивність податкових норм до динамічних змін у державі безпосередньо впливає на дієвість фінансової політики [11, с. 47]. У цьому контексті важливо враховувати, що податкове право в Україні є не статичним набором приписів, а живою, постійно оновлюваною системою, яка потребує високого рівня правової узгодженості, доступності для платників і передбачуваності.

Формально-юридичним втіленням податкової політики в Україні є Податковий кодекс, який виконує системоутворюючу функцію в податковому законодавстві. У ньому акумульовано положення, що стосуються не лише базових елементів податку, а й організації адміністрування, правового статусу контролюючих органів, процедур податкових перевірок, оскарження рішень,

застосування санкцій. Це дозволяє охопити весь комплекс правовідносин, що виникають між державою та платниками у сфері оподаткування, забезпечивши законодавчу цілісність та системність регулювання. Згідно з положеннями статті 1 Податкового кодексу України, одним із його завдань є «забезпечення стабільного та справедливого оподаткування для належного фінансування публічних потреб» [15].

Разом з тим, податкове законодавство не є нейтральним щодо економічних процесів. Воно виступає потужним важелем економічного впливу. Через надання податкових пільг, відстрочок, зміни ставок та податкові преференції держава формує відповідну поведінкову модель у бізнесу, стимулює інновації, впровадження енергоощадних технологій, розвиток малого підприємництва. Як підкреслює І. Крюкова, саме через правове регулювання податкових інструментів реалізується управління сталим розвитком економіки, а отже, податкове законодавство виконує ще й функцію довгострокового планування [8].

У цьому контексті слід відзначити, що однією з характерних особливостей фінансової політики сучасної України є поєднання фіскального підходу з елементами соціального та інвестиційного стимулювання. Це вимагає від податкових норм особливої гнучкості, водночас зберігаючи принцип правової визначеності. Згідно з позицією Л. О. Гозбенка, запозичення позитивного зарубіжного досвіду може стати передумовою для посилення ефективності українського податкового законодавства, особливо у сфері адміністрування ПДВ і корпоративного податку [6, с. 13].

Далі варто звернути увагу на ще одну важливу функцію податкового законодавства — забезпечення правової рівноваги між інтересами держави та платників. Гарантії дотримання прав, законний порядок оскарження податкових рішень, передбачуваність податкового навантаження — усі ці фактори прямо впливають на рівень довіри до державної влади. Як слушно зауважує Д. М. Герасимчук, у системі податкового регулювання «недостатня передбачуваність

рішень податкових органів призводить до збільшення тінізації економіки та погіршення бюджетної дисципліни» [4].

Таким чином, податкове законодавство виконує багатофункціональну роль у структурі державної фінансової політики: воно не лише визначає порядок стягнення податків, але й формує правову основу для бюджетного планування, забезпечує стабільність фіскального середовища, створює передумови для реалізації соціальних програм і визначає напрямки економічного розвитку. Його ефективність, у свою чергу, залежить від здатності держави підтримувати баланс між фіскальною доцільністю, економічною доцільністю та правовими гарантіями для суб'єктів господарювання. У результаті податкове право перетворюється на ключовий нормативний інструмент формування якісної, стабільної та адаптивної фінансової політики держави.

1.3. Генезис і структура Податкового кодексу України

Податковий кодекс України є не просто зібранням норм, що регулюють відносини у сфері оподаткування, а фундаментальним кодифікованим актом, який втілює базові підходи до фінансової політики держави. Його ухвалення стало важливим етапом інституційного розвитку українського податкового права, адже саме через цей документ держава здійснила спробу систематизувати розрізнені норми, ліквідувати численні суперечності й запровадити єдині правила для всіх суб'єктів податкових відносин.

Розглянувши історію формування податкової бази України, варто зазначити, що ще на початку 1990-х років податкові норми були розпорошені між десятками законів, указів, постанов та інструкцій. Це спричиняло правову нестабільність, нерівномірність фіскального навантаження, численні зловживання як з боку держави, так і з боку платників. У зв'язку з цим потреба в уніфікації стала очевидною. За словами О. В. Майстренка, «системне законодавче оформлення

податкових відносин було необхідним кроком для зміцнення фіскальної бази держави та покращення бізнес-клімату» [11, с. 48].

Урешті, після тривалого процесу політичних консультацій і фахових доопрацювань «2 грудня 2010 року Верховна Рада України ухвалила Податковий кодекс України, який набув чинності з 1 січня 2011 року. Його прийняття знаменувало перехід від фрагментарного підходу до кодифікованої моделі правового регулювання податкової сфери»[16]. Як стверджує С. В. Брік, «саме кодексна форма дала змогу структурувати податкове законодавство та закласти основи довгострокової податкової політики» [3, с. 22].

Зупинімося докладніше на структурі Податкового кодексу України. Наразі він складається з двох основних частин: Загальної та Особливої. У Загальній частині містяться норми, які визначають принципи оподаткування, понятійно-термінологічний апарат, систему податкових органів, загальні положення про податковий обов'язок, відповідальність, процедури перевірок, строки, порядок нарахування пені, адміністративні оскарження тощо. Це своєрідний каркас, на якому будується вся логіка податкової взаємодії між державою і платниками. Як зазначається у ст. 4 ПКУ, «податкова система України ґрунтується на принципах загальності, справедливості, стабільності, економічності оподаткування та рівності усіх платників перед законом» [15].

Особлива частина Кодексу присвячена регулюванню конкретних видів податків і зборів. У ній викладено детальні положення про податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок, рентну плату, єдиний податок, екологічний податок, податок на майно, транспортний податок, плату за землю, туристичний збір, інші місцеві збори. Для кожного податку визначено об'єкт і базу оподаткування, ставки, строки та порядок сплати, звітність, пільги, специфіку адміністрування. Як слушно зауважує Д. М. Герасимчук, така деталізація сприяє «посиленню правової визначеності та зниженню фіскальних ризиків» [4].

Разом з тим, структура ПКУ постійно зазнає змін, що викликає як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, це дозволяє адаптувати норми до нових економічних умов, впроваджувати інноваційні інструменти, відповідати міжнародним зобов'язанням України. Наприклад, останні зміни щодо оподаткування операцій із віртуальними активами, запровадження режиму «Дія.Сіті», реформування адміністрування ПДВ і податку на прибуток є свідченням прагнення до модернізації системи. З іншого боку, постійні правки порушують принцип стабільності, що є критичним для податкового законодавства. За словами І. В. Тіщенка, «нестабільність законодавчих положень створює додаткові бар'єри для планування фінансової діяльності підприємств» [21, с. 144].

Необхідно розглянути ще один важливий аспект — це логіка побудови кодексу. Він структурований за функціональним принципом: від загального до спеціального, від абстрактного до конкретного, що є характерною рисою для кодифікованих актів європейського типу. У такий спосіб забезпечується внутрішня логіка застосування норм, узгодженість інституційної бази, а також можливість розширення без втрати системності.

Отже, генезис та структура Податкового кодексу України засвідчують прагнення до створення стабільної та передбачуваної системи правового регулювання у сфері оподаткування. Його прийняття стало не лише юридичним, а й політичним актом, який відкрив шлях до трансформації податкової політики в Україні. Підсумовуючи, можна стверджувати, що подальше вдосконалення ПКУ має здійснюватися на основі балансу між необхідністю гнучкості та дотриманням принципу правової стабільності, адже саме це — запорука довіри до податкової системи з боку платників.

Висновки до розділу 1

Розглянуті у першому розділі положення дозволяють дійти висновку, що податкова політика є ключовим елементом державного фінансового управління, яка

виконує не лише фінансову, але й регуляторну, соціальну та стимулюючу функції. Її ефективність залежить від чітко визначених пріоритетів, стабільності правового регулювання, здатності держави підтримувати баланс між інтересами бюджету та платників податків. Зміст податкової політики в Україні формується під впливом численних внутрішніх і зовнішніх факторів — економічної ситуації, війни, інфляційних процесів, інтеграційних зобов'язань та цифровізації фінансів.

Податкове законодавство відіграє провідну роль у реалізації фінансової політики держави. Саме через нього здійснюється правове оформлення взаємовідносин між державою та суб'єктами оподаткування, встановлюються правила оподаткування, механізми звітності, пільги та відповідальність. Водночас податкове законодавство виконує функцію економічного регулювання, адже завдяки змінам у ставках, порядку адміністрування чи пільгових режимах можливо впливати на інвестиційну активність, динаміку зайнятості, експортний потенціал та інші показники макроекономіки.

Прийняття Податкового кодексу України стало знаковим етапом у розвитку податкової системи держави, що дозволило об'єднати розрізнені податкові норми в єдину логічну та функціональну систему. Його структура охоплює всі ключові елементи податкового регулювання, від загальних принципів до спеціальних режимів оподаткування, від процедур адміністрування до захисту прав платників. Водночас динаміка змін до ПКУ засвідчує, що досягнення балансу між стабільністю та адаптивністю залишається постійним викликом для українського законодавця.

Таким чином, результати аналізу засвідчують, що податкова політика, законодавче регулювання та структура Податкового кодексу України перебувають у тісному взаємозв'язку. Ефективне правове забезпечення податкових процесів є запорукою фінансової стабільності, економічного розвитку та підвищення довіри до державних інститутів. Надалі, в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, особливої ваги набуває питання оновлення концепту податкового законодавства з урахуванням потреб соціальної справедливості.

РОЗДІЛ 2. РОЛЬ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ У РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ

2.1. Особливості регулювання оподаткування в Україні через норми ПКУ

Податкове регулювання в Україні здійснюється на основі принципів, процедур та інструментів, детально викладених у Податковому кодексі України, який фактично виконує функцію правового фільтра між фіскальними цілями держави та реальними можливостями платників податків. Саме цей кодекс визначає зміст податкового обов'язку, механізми його реалізації та межі державного втручання у приватну економічну діяльність. Через норми ПКУ забезпечується реалізація не лише фіскальної політики, а й елементів регуляторної, соціальної та інвестиційної політики.

Загальні засади оподаткування в Україні кодифіковано в статті 4 ПКУ. Тут закріплено, що «податкова система України ґрунтується на принципах загальності, рівності, невтручання у приватне життя, економічної обґрунтованості, стабільності, ефективності, соціальної справедливості, цільового використання, єдності, доступності та прозорості» [15]. З одного боку, ця система формує надійну базу для передбачуваного правозастосування, а з іншого — окремі положення вимагають подальшої деталізації або навіть перегляду в умовах нових економічних реалій, таких як війна, цифровізація, інфляційний тиск.

Регулювання оподаткування в межах ПКУ охоплює як прямі, так і непрямі податки. У сфері прямого оподаткування ключову роль відіграє податок на прибуток підприємств та податок на доходи фізичних осіб. Для першого характерна велика кількість виключень, спеціальних правил обліку та обчислення бази оподаткування. Зауважимо, що «регламентація податку на прибуток у ПКУ містить детальну систему коригування фінансового результату, що ґрунтується на міжнародних стандартах, проте не завжди є узгодженою з національною обліковою

системою» [3, с. 23]. Це породжує юридичні колізії, ускладнює звітність і викликає ризики подвійного трактування положень.

У сфері непрямого оподаткування переважає регламентація податку на додану вартість, яка, з одного боку, є основним джерелом надходжень до бюджету, а з іншого — часто викликає труднощі щодо адміністрування. Так, О. Е. Лубенченко зазначає: «система адміністрування ПДВ в Україні зазнає постійних трансформацій, які не завжди супроводжуються зниженням корупційних ризиків та підвищенням податкової дисципліни» [10, с. 40]. Це свідчить про необхідність подальшої цифровізації процесів і підвищення прозорості процедур.

Окрему увагу заслуговує спрощена система оподаткування, яка, відповідно до розділу XIV ПКУ, має за мету підтримати малий і середній бізнес. Як стверджує І. В. Тіщенко, «єдиний податок став одним із головних інструментів легалізації підприємницької діяльності, проте через надмірну лібералізацію окремі суб'єкти використовують його як схему мінімізації оподаткування» [21, с. 145]. Цей приклад яскраво ілюструє подвійний ефект фіскальних преференцій: з одного боку — стимулювання, з іншого — потенційна втрата доходів бюджету.

Надалі варто зупинитися на процедурних аспектах податкового регулювання. ПКУ детально описує порядок податкових перевірок, нарахування штрафів, адміністративного та судового оскарження рішень контролюючих органів. Як справедливо зазначає Д. М. Герасимчук, «навіть за наявності законодавчого алгоритму, податкові спори залишаються однією з найбільш конфліктних сфер відносин між державою і бізнесом» [4]. Це пов'язано не стільки з недосконалістю норм, скільки з проблемами правозастосування, подвійного тлумачення та зловживань контролюючими органами.

Зрештою, слід констатувати, що через Податковий кодекс Україна намагається поєднати традиційну фіскальну функцію з елементами економічного стимулювання та соціального балансу. Проте ефективність такого поєднання залежить не лише від юридичної якості тексту, а й від реального стану економіки,

стабільності правозастосування, передбачуваності податкової політики. «Недостатня системність у внесенні змін до ПКУ, низький рівень консультацій з платниками та нестабільна судова практика підривають легітимність податкового регулювання» [1, с. 6].

У підсумку можна стверджувати, що особливості регулювання оподаткування через норми Податкового кодексу України полягають у його багатофункціональності, постійній еволюції та високій залежності від загального контексту державної політики. Законодавча база є достатньо повною, проте її ефективність потребує посилення через правову стабільність, модернізацію адміністрування, розвиток цифрових сервісів та гармонізацію з європейськими стандартами.

2.2. Вплив Податкового кодексу на формування бюджету та економічну стабільність

У сучасних умовах функціонування державного апарату важко переоцінити значення Податкового кодексу України для формування дохідної частини бюджету, забезпечення економічної рівноваги та фінансової стійкості країни. Саме через механізми, закріплені у цьому нормативному акті, відбувається акумуляція фінансових ресурсів, необхідних для виконання основних функцій держави — соціального забезпечення, безпеки, оборони, освіти, охорони здоров'я та інших сфер суспільного інтересу. У свою чергу, фінансова спроможність держави напряму залежить від якості, гнучкості та стабільності податкового регулювання, яке має не лише забезпечити збір коштів, а й підтримати умови для економічного розвитку.

Згідно з положеннями статті 1 Податкового кодексу, однією з його головних функцій є встановлення правил оподаткування, які дозволяють забезпечити «фінансування видатків держави, а також інших потреб суспільства» [15]. Інакше кажучи, ПКУ відіграє роль фінансового інструменту, що визначає масштаби та джерела державного впливу на національну економіку. Показово, що саме через

механізми оподаткування формується близько 85% доходів зведеного бюджету України, що підтверджує системоутворюючий характер податкового регулювання в межах бюджетної політики.

У контексті фіскального впливу окрему увагу слід приділити системі ключових податків. Податок на додану вартість, податок на прибуток підприємств, акцизний податок і податок на доходи фізичних осіб формують основу наповнення державного та місцевих бюджетів. Як слушно зазначає Л. О. Гозбенко, «фіскальна ефективність зазначених податків зумовлюється не лише їх ставками, а й ступенем прозорості адміністрування, спрощеністю обліку та стабільністю нормативного регулювання» [6, с. 14]. Із цього випливає, що роль ПКУ полягає не лише в юридичному оформленні фіскального навантаження, але й у формуванні умов, за яких це навантаження буде виконуватись без надмірного тиску на платників.

Водночас Податковий кодекс має прямий вплив на економічну стабільність, оскільки створює або, навпаки, нівелює передумови для сталого економічного зростання. Надмірно обтяжливе, нестабільне чи непрозоре податкове регулювання може призвести до скорочення інвестицій, тінізації бізнесу, падіння обсягів виробництва. У цьому сенсі нормативні положення мають бути спрямовані не лише на збір доходів, а й на підтримку економічної динаміки. Наприклад, І. Крюкова підкреслює, що «фінансова стабільність неможлива без системи оподаткування, яка враховує економічні цикли та забезпечує макроекономічну рівновагу» [8].

Одним із чинників, які посилюють вплив ПКУ на економіку, є запровадження спеціальних режимів, таких як спрощена система оподаткування або спеціальні податкові умови для ІТ-сектору (Дія.Сіті). Як показує практика, такі режими сприяють легалізації підприємницької діяльності, підвищенню бюджетних надходжень і формуванню позитивного інвестиційного клімату. Водночас недосконалість регулювання або відсутність чітких критеріїв застосування цих режимів іноді викликає зворотний ефект — зниження податкової дисципліни чи маніпуляції зі статусами платника. Про це, зокрема, згадує І. В. Тіщенко, яка

зазначає, що «податкові пільги, якщо їх не контролювати, можуть стати інструментом фіскального виснаження бюджету» [21, с. 145].

Важливим аспектом є й те, що ефективність впливу ПКУ на бюджетні процеси залежить від якості його правозастосування. Як показує практика, формальна наявність регулювання не гарантує його дієвості. Нерідко державні контролюючі органи демонструють вибірковий підхід у застосуванні норм, що викликає недовіру до системи й підриває легітимність фіскального управління. У цьому контексті доречно згадати позицію Д. М. Герасимчука, який наголошує, що «стабільність бюджету неможлива без забезпечення правової визначеності, передбачуваності та рівності платників перед законом» [4].

Таким чином, Податковий кодекс України виконує комплексну роль у фінансовому житті держави — він одночасно виступає джерелом формування доходів бюджету, інструментом регуляції економіки, механізмом реалізації соціальних програм і важелем стабілізації макрофінансової ситуації. Його вплив на економіку не є одномірним: через фіскальні механізми, норми податкової дисципліни, стимули й пільги Кодекс визначає не лише обсяги доходів, а й якість економічного середовища. У підсумку, без надійного податкового законодавства неможливо забезпечити стійкість ані державних фінансів, ані економічної системи в цілому.

2.3. Оцінка ефективності податкових реформ у межах ПКУ

Упродовж останнього десятиліття Податковий кодекс України зазнав численних змін, що зумовлювалося як внутрішніми факторами трансформації економіки, так і зовнішніми викликами, зокрема інтеграційними зобов'язаннями перед Європейським Союзом, пандемією COVID-19 та повномасштабною війною. У цьому контексті податкові реформи стали одним із основних напрямів державної політики, спрямованої на стабілізацію бюджетної системи, стимулювання підприємницької ініціативи та запровадження новітніх підходів до адміністрування

податків. Проте результативність цих реформ часто викликає суперечливі оцінки, оскільки «реформування не завжди супроводжувалося зниженням податкового тиску або покращенням умов для платників» [9].

Особливу увагу в рамках аналізу ефективності заслуговує запровадження електронного адміністрування податку на додану вартість (ПДВ). Цей крок було спрямовано на усунення схем з фіктивним податковим кредитом, автоматизацію процесів та покращення прозорості. Як підкреслює О. Мінін, «електронне адміністрування мало стати щитом проти ухилення від сплати ПДВ, проте в окремих випадках стало ще одним джерелом конфліктів між бізнесом і податковими органами» [13, с. 24]. Це пов'язано з тим, що формальне вдосконалення процедури не завжди супроводжувалося достатньою правовою захищеністю платників.

Ще одним аспектом реформ стало запровадження нової моделі оподаткування прибутку підприємств, зокрема через концепцію так званого «розподіленого прибутку». Цей підхід передбачає, що податок на прибуток сплачується лише у разі фактичного розподілу доходу, а не за формальними фінансовими результатами. Такий механізм частково був реалізований у пілотних проектах, але не отримав системного впровадження. За спостереженням С. В. Терепи, «ідея оподаткування розподіленого прибутку є прогресивною, однак її реалізація потребує глибокого перегляду структури корпоративного оподаткування» [20, с. 108].

Оцінюючи загальні наслідки податкових змін, необхідно зупинитися на аспекті прозорості й простоти податкових процедур. На думку В. А. Омеляненка, «ефективність податкової політики визначається не лише обсягом зібраних коштів, а й довірою платників до її цілей і методів» [14, с. 60]. Зокрема, впровадження електронного кабінету платника податків, удосконалення механізму податкових консультацій, спрощення форм звітності — все це стало позитивними сигналами для бізнесу. Втім, як показує практика, «позитивні зміни на рівні інструментів не

завжди нівелюють системні проблеми в управлінні податковим навантаженням» [22, с. 245].

Особливої актуальності набули податкові зміни, ухвалені в умовах воєнного стану. Зокрема, йдеться про запровадження особливих режимів для бізнесу на тимчасово окупованих територіях, тимчасове скасування перевірок, послаблення фінансової відповідальності за несвоєчасну звітність, а також можливість зміни системи оподаткування для збереження ліквідності підприємств. Як зазначає О. І. Юр'єва, «гнучкість податкового законодавства у кризовий період є критично важливою, адже саме вона дозволяє зберігати основи економічної життєздатності держави» [23].

Також варто проаналізувати роль реформ у сфері місцевого оподаткування. Децентралізація фінансових ресурсів через передачу повноважень з адміністрування та встановлення ставок окремих податків органам місцевого самоврядування мала на меті підвищити фінансову автономію територіальних громад. Проте на практиці, як свідчать спостереження G. Horelyuk та співавт., «місцеві бюджети залишаються надмірно залежними від трансфертів, а потенціал місцевих податків реалізовано лише частково» [24, с. 140].

Реформи також торкнулися сфери податкового контролю. Розширення повноважень контролюючих органів, зокрема у частині доступу до банківської інформації та проведення камеральних перевірок, з одного боку, підвищило здатність держави до виявлення порушень. З іншого — посилило ризик втручання у господарську діяльність. О. Майстренко справедливо зауважує: «міра податкового контролю має бути пропорційною потенційному ризику ухилення, а не універсальною практикою тиску» [11, с. 47].

У підсумку варто підкреслити, що ефективність податкових реформ у межах Податкового кодексу України не є однозначною. Вона варіюється залежно від галузі, суб'єкта господарювання, періоду реалізації та зовнішньоекономічного контексту. З одного боку, в Україні запроваджено багато позитивних інструментів

— електронізація, спрощення процедур, нові моделі оподаткування. З іншого — проблеми правової стабільності, вибіркового правозастосування, нерівного доступу до податкової інформації продовжують обмежувати потенціал цих реформ. Отже, «системний ефект від податкових змін можливий лише за умов інституційної цілісності та довіри платників до механізмів, закріплених у Податковому кодексі» [20, с. 110].

Висновки до розділу 2

У результаті аналізу механізмів податкового регулювання, закладених у Податковому кодексі України, можна стверджувати, що його норми не лише формують правову основу податкових зобов'язань, а й безпосередньо впливають на економічну активність, фінансову дисципліну та загальну макроекономічну стабільність. Через чітку систематизацію податків, зборів та обов'язків платників кодекс відіграє ключову роль у формуванні взаємодії між фіскальними органами та суб'єктами господарювання. Він виконує не лише нормативну, а й організаційну функцію, забезпечуючи логічну, функціональну і процедурну єдність податкової системи.

Регуляторна функція Податкового кодексу виявляється у здатності впливати на динаміку бюджетних надходжень і стимулювати розвиток окремих галузей економіки. Норми ПКУ, які регулюють ПДВ, податок на прибуток підприємств і податок на доходи фізичних осіб, забезпечують основу формування дохідної частини бюджету на всіх рівнях. Водночас механізми електронного адміністрування, спрощені форми звітності та податкові пільги створюють умови для зменшення фіскального навантаження та легалізації господарської діяльності. Проте низька правова передбачуваність та часта зміна норм залишаються істотним бар'єром для стабільного фінансового планування з боку бізнесу.

Оцінка ефективності податкових реформ у межах Податкового кодексу засвідчує як позитивні зрушення, так і системні проблеми. До безумовних

досягнень слід віднести цифровізацію обліку, зростання відкритості податкової інформації, поетапне вдосконалення процедур адміністрування. Водночас тривають дискусії щодо надмірної концентрації повноважень у контролюючих органах, недостатньої захищеності прав платників і фіскального дисбалансу в частині місцевого оподаткування. Як показує практика, відсутність комплексного стратегічного підходу до податкової реформи знижує ефект від окремих змін і створює ризик нормативної фрагментації.

Узагальнюючи вищевикладене, можна дійти висновку, що Податковий кодекс України виконує складну та багаторівневу функцію у формуванні бюджету, реалізації податкової політики та стабілізації фінансової системи. Його вплив охоплює не лише юридичну, але й економічну площину. Надалі ефективність цієї взаємодії значною мірою залежатиме від здатності законодавця забезпечити стабільність норм, прозорість процедур, збалансованість фіскального навантаження та дотримання принципів податкової справедливості в умовах змін, викликаних війною та процесами післявоєнного відновлення.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ

3.1. Колізії та прогалини у чинному Податковому кодексі

Проблематика юридичних колізій і прогалин у Податковому кодексі України є однією з найбільш обговорюваних у фінансово-правовій доктрині та практиці податкового адміністрування. Незважаючи на формальну структурованість і кодифікований характер, ПКУ продовжує містити низку положень, які не лише допускають суперечливе тлумачення, а й нерідко створюють ситуації, у яких платники податків опиняються в умовах правової невизначеності. Як справедливо зазначає О. Мінін, «у багатьох випадках платник має вибирати між двома потенційно санкційними варіантами дій, оскільки Кодекс не надає єдиного, однозначного способу правомірної поведінки» [13, с. 25].

Найбільш типові колізії виникають між загальними нормами Загальної частини Податкового кодексу та спеціальними положеннями, що містяться в його Особливій частині. Наприклад, стаття 134 ПКУ визначає загальні правила оподаткування прибутку підприємств, але одночасно в окремих статтях розділу III передбачено винятки, які не завжди узгоджуються з базовими принципами. У результаті це породжує ситуації, коли одне й те саме питання регулюється одночасно двома або навіть трьома нормами, що суперечать одна одній за змістом чи логікою застосування. Подібну проблему ілюструє випадок різного тлумачення терміна «доходи, отримані з джерел за межами України», який має неоднакову інтерпретацію в нормах про податок на прибуток та податок на доходи фізичних осіб.

У свою чергу, низка прогалин у Податковому кодексі пов'язана з динамікою економічного розвитку та появою нових об'єктів оподаткування, які не були враховані законодавцем під час початкового формування тексту Кодексу. Йдеться, зокрема, «про регулювання криптовалют, електронних грошей, інноваційних форм цифрового бізнесу, а також про облік операцій, пов'язаних із віртуальними

активами» [16]. Як зауважує С. О. Грицай, «правове визначення статусу податкового агента при транзакціях із віртуальними активами залишається невизначеним, що призводить до втрати контролю за оподаткуванням цифрових прибутків» [7, с. 90].

Крім того, існують суттєві проблеми, пов'язані з неврегульованістю питань щодо застосування міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування. У деяких випадках «механізм підтвердження резидентності, визначення постійного представництва або правомірності звільнення від сплати податку залишається невизначеним або залежить від підзаконного регулювання, що суперечить базовому принципу правової визначеності» [21]. Такі прогалини створюють додаткове навантаження на судову систему, яка змушена компенсувати відсутність чітких законодавчих рішень.

Особливої уваги заслуговує проблема дублювання повноважень контролюючих органів, зокрема в частині проведення перевірок, зупинення реєстрації податкових накладних і визначення обґрунтованості витрат. На думку О. І. Юр'євої, «наявність паралельних процедур і правових підстав для фіскального втручання у діяльність платника створює середовище, в якому може бути легалізовано зловживання владою» [23]. Подібна ситуація посилюється тим, що ПКУ містить значну кількість бланкетних норм, що відсилають до підзаконних актів, які, у свою чергу, часто змінюються або суперечать одна одній.

Нарешті, варто звернути увагу на мовну та логіко-семантичну неоднорідність формулювань багатьох норм, які ускладнюють їх тлумачення навіть досвідченим фахівцям. Формулювання, що допускають множинні тлумачення, використовуються в питаннях визначення податкової бази, віднесення витрат, порядку нарахування амортизації, умов визнання операції контрольованою. Як вказує Т. В. Тучак, «правова невизначеність у податковій сфері — це не лише технічна вада, а фундаментальний ризик для правової держави» [22, с. 246].

Отже, аналіз чинного Податкового кодексу України засвідчує наявність системних проблем, які стосуються як внутрішньої логіки та узгодженості його положень, так і здатності цього акта своєчасно реагувати на нові економіко-правові виклики. Усе це вимагає не фрагментарного доопрацювання, а глибокої ревізії принципів податкового правотворення, що має ґрунтуватися на вимогах прозорості, стабільності, логічної послідовності та адаптивності до динамічної реальності. У цьому контексті перспективи вдосконалення ПКУ тісно пов'язані з доктринальними напрацюваннями науки фінансового права, розвитком судової практики й імплементацією міжнародних стандартів оподаткування.

3.2. Євроінтеграційний вектор розвитку податкової системи України

Європейська інтеграція, яка визначена стратегічним напрямом розвитку української держави, прямо впливає на реформування податкової системи України. Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, наша держава взяла на себе низку зобов'язань щодо гармонізації національного податкового законодавства із стандартами ЄС. Це передбачає імплементацію європейських підходів до адміністрування податків, прозорості процедур, посилення контролю за транскордонними фінансовими потоками та активну боротьбу з ухиленням від оподаткування. Як зазначають О. Росоха та А. Славкова, «євроінтеграція сприяє впровадженню таких стандартів податкової політики, які забезпечують фіскальну ефективність за рахунок прозорості, доступності та передбачуваності оподаткування» [19, с. 109].

Одним із ключових аспектів євроінтеграційних змін є гармонізація непрямих податків, особливо податку на додану вартість та акцизного податку, з директивами ЄС. У цьому контексті Україна вже реалізувала часткову імплементацію норм щодо мінімальних ставок акцизів на алкогольні напої, тютюнові вироби та паливо. Водночас, як зазначено у дослідженні Т. В. Тучак, «подальше наближення українського законодавства до європейських норм потребує системного перегляду

процедур адміністрування ПДВ, особливо у сфері транскордонних операцій, де ще залишаються численні прогалини» [22, с. 247].

Європейський досвід також активно залучається Україною в процесі реформування місцевого оподаткування. Зокрема, успішними прикладами можуть слугувати зміни у сфері податку на нерухомість, плати за землю та туристичного збору. Як зауважує Г. Полишин, «розширення податкової автономії громад на європейський зразок не лише зміцнює фінансову спроможність територій, а й стимулює їхню економічну активність» [17, с. 164]. Проте реалізація цієї стратегії в Україні стримується недостатньою фіскальною дисципліною місцевих органів влади, що ускладнює адаптацію європейських моделей управління місцевими податками.

Інший напрям євроінтеграційного розвитку пов'язаний із впровадженням стандартів прозорості та автоматичного обміну податковою інформацією. Впровадження в Україні міжнародного стандарту CRS (Common Reporting Standard), а також норм BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) вимагає суттєвого перегляду підходів до фінансового моніторингу. В цьому контексті О. Росоха наголошує, що «реформування механізмів контролю за трансферним ціноутворенням і посилення співпраці з податковими органами країн ЄС здатні суттєво зменшити масштаби ухилення від оподаткування» [19, с. 112].

Однак, на шляху гармонізації податкового законодавства існують і серйозні виклики, пов'язані з необхідністю адаптації українського бізнесу до нових правил гри, які значно підвищують вимоги до фінансової звітності та контролю. Як слушно зауважує О. Е. Лубенченко, «недостатня готовність українського бізнесу до застосування європейських норм нерідко призводить до виникнення нових форм тіньової діяльності, що частково нівелює позитивний ефект реформ» [10, с. 41]. Це вимагає від держави послідовних інформаційних кампаній та комплексних заходів щодо підвищення податкової культури платників.

Важливим аспектом євроінтеграційних реформ є також гармонізація норм щодо прямого оподаткування, зокрема корпоративного податку. Попри те, що на рівні ЄС немає уніфікованого корпоративного податку, існують рекомендації щодо бази оподаткування та уникнення агресивних схем податкового планування. В Україні такі підходи знаходять часткове відображення у запровадженні правил тонкої капіталізації, коригування трансфертних цін та обмеження операцій з низькоподатковими юрисдикціями. Втім, як зазначають Д. Norelyk та співавтори, «недостатньо послідовне застосування цих норм в Україні не дозволяє повною мірою реалізувати їх позитивний потенціал» [24, с. 141].

Зрештою, ефективність євроінтеграційних змін у податковій системі України значною мірою визначатиметься якістю правозастосовної практики та стабільністю законодавчого середовища. «Формальна гармонізація з нормами ЄС є недостатньою; важливіше забезпечити їхню послідовну та прозору реалізацію на практиці» [9]. Таким чином, процес імплементації європейських податкових стандартів повинен супроводжуватися не лише нормативними змінами, а й глибокою інституційною реформою, спрямованою на підвищення прозорості, передбачуваності та відповідальності фіскальних органів.

Отже, подальший розвиток податкової системи України в контексті європейської інтеграції вимагає системного підходу, який поєднує адаптацію законодавства до стандартів ЄС, посилення інституційної спроможності державних органів, формування високої податкової культури бізнесу і громадян, а також створення прозорого і зрозумілого правового середовища. Це дозволить не тільки посилити позиції України на міжнародній арені, а й суттєво підвищити ефективність і стабільність національної економіки.

Висновки до розділу 3

Аналіз проблемного поля Податкового кодексу України засвідчив, що чинна система податкового регулювання, попри свій кодифікований характер, містить

низку концептуальних недоліків, серед яких — наявність правових колізій, неоднозначність окремих термінів, прогалини в регулюванні новітніх економічних явищ і дублювання повноважень контролюючих органів. Ці дефекти створюють додаткові ризики для правозастосування, ускладнюють процес податкового планування для платників та знижують загальний рівень податкової довіри. Відсутність узгодженості між нормами Загальної та Особливої частини кодексу, а також надмірна залежність від підзаконного регулювання, потребують перегляду підходів до податкової нормотворчості.

У межах євроінтеграційного курсу Україна демонструє прагнення до гармонізації національного податкового законодавства із принципами та стандартами Європейського Союзу. Найбільш динамічно цей процес розвивається у сфері непрямих податків, податкової прозорості, місцевого оподаткування та контролю за трансферним ціноутворенням. Проте лише нормативна адаптація не гарантує досягнення належного ефекту — потрібні глибші інституційні трансформації, посилення правозастосовної культури, забезпечення стабільності норм та доступності податкових процедур для бізнесу.

Отже, подальше вдосконалення Податкового кодексу України має ґрунтуватися на комплексному підході, що включатиме як усунення внутрішньої правової суперечності, так і імплементацію кращих європейських практик. Водночас ключовим критерієм ефективності будь-яких змін у податковій сфері повинна залишатися не кількість ухвалених правок, а реальна якість податкового середовища — його передбачуваність, стабільність, справедливість і здатність сприяти економічному зростанню в умовах сучасних викликів.

ВИСНОВКИ

1. Податковий кодекс України є центральним елементом правового механізму реалізації фінансової політики держави. Його прийняття в 2010 році стало визначальним етапом в історії українського податкового законодавства, оскільки вперше було забезпечено систематизацію норм, створено єдину логічну структуру регулювання податкових відносин та окреслено принципи, що відповідають як національним, так і міжнародним стандартам. Кодекс закріплює не лише фіскальні інструменти, але й забезпечує правові гарантії для платників, врегульовує відносини між громадянами, бізнесом і державою, що робить його багатofункціональним інструментом управління суспільними процесами.

2. Податкове законодавство виконує комплексну роль у структурі фінансової політики: з одного боку, воно є джерелом формування бюджетних надходжень, а з іншого — інструментом впливу на макроекономічні процеси. Кодекс встановлює механізми справляння як прямих, так і непрямих податків, врегульовує спеціальні податкові режими, визначає права та обов'язки платників, а також надає нормативну основу для податкового контролю. Однак ефективність реалізації цих функцій значною мірою залежить від стабільності, логічної цілісності та практичної узгодженості норм, що діють у межах ПКУ.

3. Вивчення структури та змісту Податкового кодексу України засвідчило наявність цілого спектра суперечностей і прогалин, які ускладнюють його правозастосування. До найпоширеніших проблем належать: дублювання норм, відсилання до підзаконних актів без чітких меж повноважень, колізії між загальними і спеціальними положеннями, нерозвиненість норм щодо новітніх фінансових явищ (зокрема, криптовалют і цифрових активів). Крім того, окремі положення сформульовано у спосіб, що допускає множинне тлумачення, що створює підґрунтя для правової невизначеності та зловживань як з боку платників, так і з боку фіскальних органів.

4. Податкові реформи, реалізовані у межах ПКУ за останнє десятиліття, мали на меті модернізацію фіскальної системи, спрощення процедур адміністрування, стимулювання підприємницької активності та гармонізацію із європейськими стандартами. Значного поступу було досягнуто у сферах цифровізації, удосконалення звітності, впровадження електронного кабінету платника та створення спеціальних режимів оподаткування. Проте водночас відсутність цілісної податкової стратегії, фрагментарний характер реформ, нестабільність законодавства та брак взаємодії з платниками обмежили потенціал цих змін і знизили довіру до податкової системи загалом.

5. Євроінтеграційний напрям податкової політики України відкриває нові горизонти для вдосконалення системи оподаткування. Гармонізація з нормами ЄС, особливо у сфері непрямих податків, автоматичного обміну податковою інформацією, контролю за трансферним ціноутворенням і розширення фіскальної автономії місцевих громад, є не лише зобов'язанням, а й можливістю для формування прозорої, стабільної, економічно обґрунтованої податкової системи. Водночас, ключовою умовою успішної інтеграції є не стільки формальне узгодження норм, скільки їх ефективна імплементація через відповідні інституційні й управлінські механізми.

6. У підсумку, можна зробити висновок, що Податковий кодекс України є не просто збірником податкових норм, а основою для побудови збалансованої, справедливої і конкурентоспроможної моделі фінансового управління. Його ефективність визначається здатністю адаптуватися до змін, підтримувати баланс між фіскальними інтересами держави і правами платників, а також інтегрувати найкращі міжнародні практики без шкоди для національних інтересів. Подальший розвиток податкової системи України має базуватися на системному підході, в основі якого лежать стабільність, прозорість, логіка правового регулювання та орієнтація на економічну стійкість держави в умовах як воєнного стану, так і майбутнього відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барон Г. І. Податки як основа формування доходів бюджету : thesis. 2021. URL: <http://local.lib/diploma/Baron.pdf>(дата звернення: 12.05.2025).
2. Бачинська К., Марущак О. Податки і право: порівняльний аналіз. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2019. № 25. С. 32–41. URL: <https://doi.org/10.35432/tisb.v0i25.184830>(дата звернення: 12.05.2025).
3. Брік С. В. Деякі особливості бухгалтерського обліку необоротних активів з урахуванням вимог Податкового кодексу : thesis. 2017. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/30829>(дата звернення: 12.05.2025).
4. Герасимчук Д. М. Податки як основа формування доходів бюджету : thesis. 2020. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/12569>(дата звернення: 12.05.2025).
5. Гнидюк І. В., Кісіль П. С., Полянська О. Л. Податки в «дія.сіті». *Електронний журнал "Ефективна економіка"*. 2025. № 4. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.4.85>(дата звернення: 12.05.2025).
6. Гозбенко Л. О. Зарубіжні фахівці про Податковий кодекс України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2010. № 12. С. 11–15.
7. Грицай С. О. Податковий агент операцій з «віртуальними активами»: правовий аналіз змін до Податкового кодексу України. *New Ukrainian Law*. 2022. № 2. С. 87–92. URL: <https://doi.org/10.51989/nul.2022.2.12>(дата звернення: 12.05.2025).
8. Крюкова І. Податки як елемент системи управління сталим розвитком. *Економічний вісник Причорномор'я*. 2024. № 5. URL: <https://doi.org/10.37000/ebbsl.2024.05.05>(дата звернення: 12.05.2025).
9. Логвин А. В. Податковий контроль: проблемні питання. *Legal education and science as the need of the hour: new european challenges*. 2021. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-148-0-32>(дата звернення: 12.05.2025).

10. Лубенченко О. Е. Податковий кодекс України: проблеми нарахування та сплати податку на додану вартість. *Держава та регіони. Економіка та підприємництво*. 2012. № 3 (66). С. 38–43.
11. Майстренко О. В. Податковий кодекс України: прогнози та реальність. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 5 (трав.). С. 46–51.
12. Мачук В. О. Податковий контроль в Україні : thesis. 2020. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/12577>(дата звернення: 12.05.2025).
13. Мінін О. Податковий спір: чми ще керуватися, крім Податкового кодексу?. *Юридична газета*. 2019. 27 серп. С. 24–26.
14. Омеляненко В. А. Інституційні аспекти управління податковим потенціалом промисловості. *Time description of economic reforms*. 2021. № 3. С. 58–67. URL: <https://doi.org/10.32620/cher.2021.3.07>(дата звернення: 12.05.2025).
15. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI : станом на 1 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>(дата звернення: 12.05.2025).
16. Податковий кодекс України: прогнози та реальність : Роз'яснення М-ва юстиції України від 06.07.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0049323-11#Text>(дата звернення: 12.05.2025).
17. Полишин Г. Місцеві податки та збори в Україні та за кордоном. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 4 (278). С. 162–165.
18. Про місцеві податки і збори : Указ Президента України від 25.05.1999 № 565/99 : станом на 17 черв. 1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565/99#Text>(дата звернення: 12.05.2025).
19. Росоха О., Славкова А. Непрямі податки: фіскальна ефективність в Україні та зарубіжних країнах. *Grail of Science*. 2023. № 27. С. 107–116. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.05.2023.011>(дата звернення: 12.05.2025).

20. Терепя С. В. Відповідальність у сфері оподаткування за Податковим кодексом України. *Ірпінський юридичний часопис*. 2025. № 4(17). С. 104–112. URL: [https://doi.org/10.33244/2617-4154-4\(17\)-2024-104-112](https://doi.org/10.33244/2617-4154-4(17)-2024-104-112)(дата звернення: 12.05.2025).
21. Тіщенко І. В., Кушал І. М. Прямі податки і їхній вплив на фінансовий стан підприємства. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2025. № 6 (286). С. 141–147. URL: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2024-286-6-141-147>(дата звернення: 12.05.2025).
22. Тучак Т. В. Благодійні податки на доходи: зарубіжний досвід. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2019. № 3. С. 242–249. URL: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.3.2019.242-249>(дата звернення: 12.05.2025).
23. Юр'єва О. І. Механізм державного управління податковим боргом в Україні : thesis. 2017. URL: <http://ir.stu.cn.ua/123456789/15458>(дата звернення: 12.05.2025).
24. Horelyk D., Konelska O., Navtyliuk V. Податковий потенціал об'єднаних територіальних громад. *Молодий вчений*. 2023. № 5 (117). С. 138–142. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-27>(дата звернення: 12.05.2025).
25. Vinnytska O. Податковий менеджмент об'єднаних територіальних громад. *International scientific journal "Internauka". Series: "Economic Sciences"*. 2023. № 4(72). URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-4-8816>(дата звернення: 12.05.2025).